

Smyrna

Mesto bolo vybudované v 10 pnl. Názov mesta pochádza z masti (myrha), ktorá sa používala pri balzamovaní (Ján 19,39). Bolo významným obchodným centrom s prístavom a jedným z hlavných centier kultu cisára. V r. 178 bolo zničené zemetrasením, ale za pomoci rímskeho cisára Marca Aurelia bolo opäť vybudované. Dnes je známe ako Izmir a je jednou z turisticky vyhľadávaných destinácií.

Žil tu jeden z najznámejších mučeníkov **Polikarpos**, ktorý bol podľa tradície biskupom Smyrnského zboru a Jánovým učeníkom. V r. 167 zomrel mučeníckou smrťou, ktorá bola počas jednej z vln prenasledovania.

Druhé kresťanské obdobie

Nielen z histórie, ale i zo samotného posolstva listu vidíme, že obdobie, ktoré Smyrna predstavuje, je obdobím prenasledovania a mučeníckej smrti. V nasledujúcom liste už téma prenasledovania nie je dominantnou a preto sa nachádzame v období od 1-4 str. a to konkrétne do roku 313, kedy bol vydaný Milánsky edikt obidvoma cisármi Rímskej ríše (*za západ Konštantínom Veľkým a za východ Liciniom*). Tento edikt zaručoval slobodu vyznania a to vrátane kresťanského. Pre kresťanov to znamenalo prakticky zrovnoprávnenie s dovtedajším štátnym rímskym kultom. Za štátne náboženstvo bolo kresťanstvo vyhlásené až v roku 391. Postupne sa stalo dôležitou súčasťou pri udržaní celistvosti Ríma. Kresťania, ako budeme vidieť z posolstva do Pergamu a lámania druhej a tretej pečate (Zj 6, 3-6), tento zámer nepostrehli.

Samotné prenasledovania kresťanov prebiehali v troch fázach:

1. **lokálna** zo strany **Židov**
2. **lokálna** zo strany **Rimanov**
3. **globálna** zo strany **Rimanov**

Obdobie Smyrny je opisom najtvrdšieho prenasledovania zo strany Rímskej ríše, ktorá vníma kresťanov ako židovskú sektu a zo začiatku nečinila medzi nimi veľký rozdiel. Jedny z najhorších prenasledovaní boli počas vlády cisárov:

- *Traianus* r.98-117
- *Hadrianus* r.117-138
- *Marcus Aurelius* r.161-180
- *Decius* r.249-251
- *Valerianus* r.253-259
- *Dioclecianus a spoluvládari* r.284-305 a práve Dioclecianus sa pokúšal o úplné fyzické vyhubenie kresťanov.

Prenasledovania nám prezrádzajú, že kresťania v prvom storočí neprijali výčitku a radu Ježiša Krista, preto prišlo k „*pohmutiu sviatnika*“ ako im Ježiš sľúbil. Prvá láska sa očividne vrátila, keďže v liste nenachádzame žiadne pokarhanie.

Predstavenie

„*Toto hovorí ten prvý a posledný, ktorý bol mŕtvy a ožil*“ (Zj 2,8)

Kresťania v tomto období zápasili s myšlienkou, že Kristus prehral a diabol zvíťazil, keďže nepriatelia kresťanov si s nimi robili čo chceli. Ježiš sa preto predstavuje ako ten, ktorý bol na počiatku a bude aj na konci, ako ten, ktorý bol na počiatku a bude i na konci ľudských dejín. Predstavuje sa ako ten, ktorý má stále moc, pretože i keď „*bol mŕtvy*“ predsa „*ožil*“. Nikto nemôže teda potešiť svoj ľud lepšie ako ten, ktorý ich chápe, pretože prežil to čo prežívajú oni. Otázka „*prečo*“ bola možno najčastejšou v tejto dobe, ale Ježiš odpoveď na otázku „*Prečo?*“ nedáva. Dáva povzbudenie, že ak On zomrel a žije, rovnako môžu aj oni prežiť túto skúsenosť. (2 Tim 2,11; Rm 8, 17-18)

Pochvala

„Znám tvoje skutky aj tvoje súženie aj tvoju chudobu - ale si bohatý - aj rúhanie tých, ktorí hovoria o sebe, že sú Židmi, a nie sú, ale sú shromaždením satanovým.“ (Zj 2,9)

Byť kresťanom znamenalo prísť o spoločenské postavenie, život či majetok. Kristus však hovorí o bohatstve, ktoré charakterizuje tento zbor. Je ním viera: **„aby dokázanie sa vašej viery, o mnoho cennejšie nad zlato, ktoré hynie, ale sa ohňom zkúša, bolo vám najdené na chválu, na česť a na slávu pri zjavení Ježiša Krista“** (1Pet 1,7) Kresťania boli hádzaní do arén levom, upaľovaní na hraniciach, mučení a pribíjani na krížoch a tak skutočne, nie len obrazne, bola ich viera prepaľovaná ohňom.

Druhá časť tohoto veršu hovorí o „**židoch**“ t. j. *vyvolených*. Kristus týmto výrazom mohol myslieť skutočných príslušníkov židovského národa, alebo kresťanov zo židov považujúcich sa za *vyvolených*. Jedným zo súžení, ktoré museli kresťania znášať, bolo **„rúhanie židov“**. Tertullianus napísal: *„židovské synagógy boli prameňmi prenasledovania“*¹. Diabol ich využil k prenasledovaniu kresťanov, čím sa stali jeho predĺženou rukou, **„synagógou satanovou“**. V Smyrne žilo veľké množstvo židov, dokonca i dnes tu môžeme nájsť početnú židovskú komunitu.

Do obdobia, ktorému Kristus píše (II-IV. str.), nimi mohli byť neobrátení, zblúdili kresťania považujúci sa za *vyvolených*. Tí vnášali do kresťanstva bludné nauky. Už Pavol píše, že byť židom neznamena ním byť navonok, ale vo vnútri. (Rim 2,28-29; 4,12.16; 9,6-7) Jedno z ich bludných učení, ktoré vyvracalo základy kresťanstva už v II. storočí, čo teda môžeme považovať za „**rúhanie**“ zachytáva Ignácus: *„niekoľko neveriacich hovorí, že (Kristus) len naoko trpel... Ja viem a verím, že aj po vzkriesení je v tele... Keď prišiel k Petrovi a jeho spoločníkom... po vzkriesení ako telesná bytosť spolu s nimi jedol a pil... Môjmu Pánovi sa rúhajú, pretože nepriznávajú, že mal telo.“*²

Rada

„Nič sa neboj toho, čo máš trpieť. Hľa, diabol uvrhne niektorých z vás do žalára, aby ste boli zkusení, a budete mať súženie desať dní. Bud' verný až do smrti, a dám ti korunu života“ (Zj 2,10)

Výraz **„máš trpieť“** je odkazom na to, že Boh má nejaký dôvod, kvôli ktorému dovoľuje satanské prenasledovanie na jeho ľud. Kristus ich upevňuje v tom, aby sa nebáli vonkajších okolností **„nič sa neboj“**, ale aby boli charakteristickí vnútorným pokojom. Boh môže dať taký vnútorný pokoj a radosť pre neho trpiacich, že vonkajšie ťažkosti v nich nebudú vyvolávať strach, stanú sa bezvýznamnými.

„A poslúchli ho. A zavolajúc si apoštolov nabili ich a prikázali im, aby nehovorili v mene Ježišovom, a prepustili ich. A oni išli zpred tvári vysokej rady radujúc sa, že boli učinení hodnými byť pohanení pre meno Pána Ježiša.“ (Sk 5,40-41)

„A keď to počuli, bolo im, ako by ich bodnul do srdca, a zúriac v hneve škripali zubami na neho. A on súc plný Svätého Ducha uprel zrak do neba a videl slávu Božiu a Ježiša stát po pravici Božej“ (Zj 7,54-55)

„Ale o polnoci Pavel a Silas modliac sa spievali Bohu chvály, a väzni ich počúvali.“ (Zj 16,25)

Pre každého trpiaceho pre meno Ježiša Krista znie zaslúbenie presahujúce toto obdobie:

„Lebo nech nikto z vás netrpí jako vrah alebo zlodej alebo ako taký, ktorý robí zlé ... ! Ale ak trpí ako kresťan, nech sa nehanbí, ale nech oslavuje Boha v tej čiastke.“ (1Pet 4,15-16)

Ježiš otvorene hovorí o tom, kto stojí za všetkým utrpením, ktoré musia veriaci znášať – Diabol. Je to veľmi dôležitá zmienka, pretože z nej vidíme, že nie Božou vôľou, ale diablovou je,

¹ Scorpiace 10, Ante-Nicene Fathers, III. zväzok

² Ókeresztény írók, II. zväzok, str. 188-189

aby trpeli. Od Boha nepochádza zlo, ani s cieľom vyskúšať človeka. Boh ale zlo dopúšťa, na čo poukazuje i výraz „*čo máš trpieť?*“. Príbeh s Jóbom nám odkrýva aký morálno-duchovný boj sa odohráva v pozadí príbehov, v ktorých Boh dovoľuje utrpenie, ktoré diabol vykonáva. V záujme duchovnej záchrany Božieho ľudu Boh dovolil skúšky a utrpenie, ktoré len napomôže k duchovnému uzdraveniu a návratu k prvej láske. „*A vieme, že tým, ktorí milujú Boha všetko spolu pôsobí na dobré.*“ (Rim 8,28)

Súženie bude trvať „*desať dní*“. Je to prorocký čas, ktorý sa podľa rovnice proroka Ezechiela „*každý deň ti dávam za rok*“ (Ez 4,6) počíta nasledovne: **1 deň = 1 rok**. Desať dní teda znamená 10 rokov. Toto najtvrdšie prenasledovanie kresťanov sa odohralo za vlády cisára Diocleciána od r. 303 do r. 313, teda presne podľa proroctva 10 rokov. Rovnako, ako v prípade Jóba, i tu Boh dáva diablu hranicu, za ktorú nesmie prejsť. Bolo veľkou skúsenosťou cirkvi, keď prestalo prenasledovanie presne po 10. rokoch. Nasledujúce slová vyzývajú k vernosti až na smrť. Sú Božím uistením, že nevstúpi do tohto vymedzeného času a neukončí ho skôr. Tieto slová nie sú len výzvou, ale i uistením, že vernosť na zemi bude odmenená večným životom v nebesiach. Ako nám vraví grécky text koruna (stefanos), ktorá je zaslúbená, je vlastne vencom víťazstva. Práve taký dostávali víťazi na Olympijských hrách.

Boh im v celom liste nepovedal prečo sa to muselo stať. Odpoveď na túto otázku dostávame až po stáročiach. Rovnako i na naše otázky môžeme dostať odpoveď až v nebesiach. Avšak to, k čomu nás Boh vyzýva je dôvera a vernosť i v tých najťažších skúškach a aj to, že na naše otázky môžeme dostať odpoveď až vo večnosti.

Zaslúbenie

„*Tomu, kto víťazí, neuškodí druhá smrť.*“ (Zj 2,11)

Druhá smrť je opísaná v Zj 20. Tam jej budeme venovať väčšiu pozornosť. Teraz je pre nás dôležité to, čo označuje: úplnú záhubu/zánik. Smrť, ktorou zomierame tu na zemi, je Písmom nazvaná „*spánkom*“³.

Existujú zástupy kresťanov, ktorí neberú do úvahy poznanie o druhej smrti, ani o prichádzajúcom súde ako o reálnom nebezpečenstve. Všetko robia preto, aby vo svojom živote oddiali prvú smrť, ktorej sa nakoniec všetci vyhnú a nerobia nič pre to, aby sa vyhli druhej smrti, z ktorej niet úniku. Ježiš pred svojich učeníkov položil výzvu:

„*A nebojte sa tých, ktorí vraždia telo a ktorí nemôžu zavraždiť dušu; ale sa radšej bojte toho, ktorý môže i dušu i telo zatratit' v pekle.*“ (Mat 10,28)

---

³ vid' komentár k Zj 1,18